

CONCERTO GROSSO ZA TAMBURU, KLAVIR, UDARALJKE I TAMBURAŠKI ORKESTAR- ANALIZA DJELA

Hrenić, Jurica

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, The Academy of Arts Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:134:663644>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU

ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST

STUDIJ GLAZBENE PEDAGOGIJE

JURICA HRENIĆ

***CONCERTO GROSSO* ZA TRUBU, KLAVIR,
UDARALJKE I TAMBURAŠKI ORKESTAR -
ANALIZA DJELA**

DIPLOMSKI RAD

MENTOR:
red. prof. art. DAVOR BOBIĆ

Osijek, 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
2. ŽIVOTOPIS	4
3. <i>CONCERTO GROSSO</i>	5
3.1. Općenito o djelu	5
3.2. Intrumentacija	6
3.3. Struktura.....	14
4. ANALIZA	17
4.1. Prvi stavak.....	17
4.2. Drugi stavak	23
4.3. Treći stavak.....	27
5. MEDIJSKI ISJEČCI	39
6. ZAKLJUČAK	44
7. LITERATURA	45

1. UVOD

Predmet ovog rada je moja autorska skladba *Concerto grosso* za trubu, klavir, udaraljke i tamburaški orkestar i njena analiza. Skladba je napisana kao završno djelo skladano tijekom studija glazbene pedagogije na Umjetničkoj akademiji u Osijeku, a praizvedena je na koncertu 15. lipnja u Osijeku u sklopu koncertnog ciklusa Osječka glazbena srijeda. Dan nakon slijedila je još jedna izvedba u koprivničkoj dvorani „Domoljub“. Na oba koncerta uz *Concerto grosso* izveden je i dio mog opusa, a to su bile solističke skladbe za klavir, solo pjesma za glas i klavir te komorne skladbe za tamburaški kvartet i tamburaški orkestar.

U ovoj trostavačnoj skladbi trajanja oko 25 minuta iskoristio sam sve naučeno na području kompozicije i orkestracije tijekom studija na akademiji pod mentorstvom red. prof. art. Davora Bobića. Poštujući standardizirane klasične oblike, pokušao sam unijeti inovaciju u pogledu instrumentacije spajanjem solističkih instrumenata trube i klavira s tamburaškim orkestrom. Udaraljke svojim efektima bitno pridonose cjelokupnoj zvučnoj slici i snazi zvuka unutar skladbe.

Ideja za skladbu došla je spontano uz prethodni dogovor sa solistima Mariom Lončarom i Josipom Jagušićem kako ću napisati jedno veće djelo koje će oni izvesti. Privuklo me skladanje baš za ovaj sastav jer su u glazbenoj literaturi vrlo rijetka djela, pogotovo većih opsega, u kojima se kombiniraju standardni klasični instrumenti s tamburama. U radu će biti iznijeta detaljna analiza strukture i upotrebe instrumenata unutar skladbe koja će, nadam se, poslužiti kao uvid u velike tehničke i zvukovne mogućnosti koje se mogu dobiti kombinacijama klasičnih instrumenata s tamburama, te kao motivacija skladateljima za pisanje novih djela sličnim ansamblima.

2. ŽIVOTOPIS

Jurica Hrenić rođen je u Koprivnici 11. veljače 1993. godine. Osnovnu glazbenu školu za tamburu završio je u rodnom gradu 2007. godine kada upisuje srednju elektrotehničku školu. Tijekom srednjoškolskog obrazovanja shvaća da je glazba puno bliža njegovim interesima nego elektrotehnika i tehničke znanosti općenito te odlučuje da mu bavljenje glazbom, kao i podučavanje drugih glazbenoj umjetnosti, bude životni poziv. Godine 2011. upisuje Studij glazbene pedagogije na Umjetničkoj akademiji u Osijeku.

Nakon upisa na fakultet počinje se baviti aranžiranjem i kompozicijom pod mentorstvom prof. Davora Bobića i do sada je napisao više od dvadeset skladbi za različite vokalne i instrumentalne ansamble. Dio cjelokupnog opusa izveden je od strane profesionalnih glazbenika i amatera na raznim koncertima u nekoliko hrvatskih gradova (Osijek, Vukovar, Našice, Županja, Koprivnica...). Godine 2015. godine upisao je program Kompozicija u sklopu cjeloživotnog učenja na Umjetničkoj akademiji u Osijeku.

U travnju iste godine sa skladbom „Kolo“ za violinu i klavir osvaja prvu nagradu s maksimalnim brojem bodova i titulu laureata na međunarodnom natjecanju iz kompozicije u sklopu Festivala slavenske muzike u Beogradu, nagradu za najbolju skladbu na slavensku temu i titulu diplomanta na Festivalu slavenske muzike u Moskvi. Hrvatski sabor kulture u prosincu 2015. dodijelio mu je drugu nagradu za skladbu „Koračnica za maestra“ na natječaju za nove skladbe u kategoriji tamburaških orkestara, a Hrvatski tamburaški savez u Osijeku dodjeljuje mu četvrtu nagradu za skladbu „Simfonijska slika“ na natječaju za nove skladbe u sklopu Festivala hrvatske tamburaške glazbe. Skladbe „Igra“ i „Polka“ izdane su u zbirci nota za E-bisericu i A-brač pod nazivom „Gdje su mi note...?“ od strane Hrvatskog društva tamburaških pedagoga i Centra za kulturu grada Belog Manastira. Sa skladbom „*Concerto grosso*“ koja je i predmet ovog rada prošao je u finale Međunarodnog natjecanja za skladatelje Antonin Dvořak koje se održava u Pragu u srpnju 2016. godine.

Trenutno djeluje kao voditelj Tamburaškog sastava Udruge „Prekodravski zvon“ iz Gole, s kojim osvaja treće mjesto u kategoriji koncertnih tamburaških sastava na 21. susretu tamburaških orkestara i sastava u Dugom Selu 2014. godine, te kao dirigent Tamburaškog orkestra KUD-a „Podravka“ iz Koprivnice.

3. CONCERTO GROSSO

3. 1. Općenito o djelu

*Concerto grosso*¹ za trubu, klavir, udaraljke i tamburaški orkestar trostavačna je skladba nastala na poticaj profesora Davora Bobića i prijedlog da se u sklopu diplomskog rada organizira koncert autorskih skladbi kojima ću se predstaviti kao skladatelj i polaznik programa Kompozicija u sklopu cjeloživotnog obrazovanja na Umjetničkoj akademiji u Osijeku. Ideja je bila napraviti zanimljiv spoj klasičnih instrumenta s tamburaškim orkestrom koji u ovom slučaju mijenjaju gudače, ali zbog drugačijeg načina sviranja daju potpuno drugu boju zvuka. U početku je djelo bilo zamišljeno kao manji jednostavačni *Concertino*² za trubu i tamburaški orkestar, ali kako su nastale prve skice i kako se djelo počelo oblikovati, ubačen je i klavir kao još jedan solistički instrument zbog velikih izvođačkih mogućnosti. Opseg trube proširen je pomoću male trube koju solist izmjenjuje sa standardnom trubom in B i koristi na pojedinim dijelovima skladbe. Za vrijeme izrade, postepeno su umetnute udaraljke zbog pojačavanja zvučnih efekata: najprije timpani, a zatim i ostale udaraljke koje će biti navedene u sljedećem potpoglavlju o instrumentaciji. Glavna tema i prve skice nastale su u veljači 2015., najveći dio skladbe napisan je u periodu od rujna 2015. do sredine siječnja 2016. godine, a orkestracija je završena do ožujka.

Concerto grosso je po uzoru na baroknu formu podijeljen u tri stavka: brzi – polagani - brzi. Prvi stavak je baziran na standardnom modelu ritornelnog oblika gdje se izmjenjuju *tutti* koji sviraju *ritornello*³ i *sol*. U drugom stavku glavnu ulogu vode solisti, ponajviše klavir, dok se tambure i udaraljke pojavljuju samo mjestimično. Pod kraj trećeg stavka ponovno se pojavljuje tema ritornella iz prvog stavka čime se zaokružuje cijela skladba i dobije cjelina. Djelo je dosada doživjelo dvije izvedbe: praizvedbu 15. lipnja u Osijeku i 16. lipnja 2016. u Koprivnici, a izvodili su ga Mario Lončar na trubi, Josip Jagušić na klaviru, Štefan Đurković odnosno Krunoslav Benko na timpanima, Robert Tešanović na udaraljka i Komorni tamburaški ansambl Umjetničke akademije u Osijeku. Izvedbom je ravnao dirigent Matija Fortuna.

---

¹ *concerto grosso* (tal.), u glazbi baroka, jedan od glavnih višestavačnih instrumentalnih oblika; građen na baroknom načelu koncertiranja, tj. suprotstavljanja veće, orkestralne skupine (*tutti*) i manje skupine solističkih instrumenata (*concertino*). Glavni majstori: A. Corelli, A. Vivaldi, T. Albinoni, G. F. Händel, J. S. Bach.

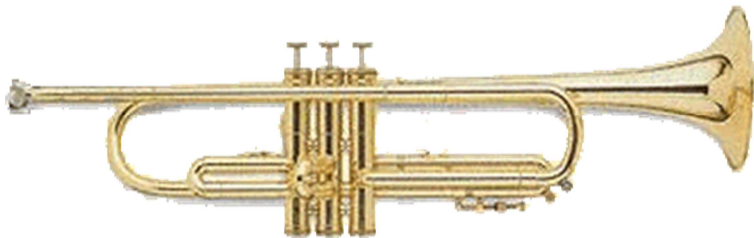
² *concertino* (tal.) 1. skupina solističkih instrumenata, 2. manji (uglavnom jednostavačni) koncert.

³ *ritornello* (tal.), glazbena misao (tema) koju u baroknom *concertu grossu* iznose *tutti* i koja se izmjenjuje s epizodama kontrastnog materijala.

3.2. Intrumentacija

Partitura skladbe ukupno sadrži četrnaest (14) dionica koje su podijeljene u tri grupe: solistički instrumenti (truba i klavir), udaraljke i tambure. Svaku dionicu svira po jedan svirač, a to su: dva solista, dva udaraljkaša i deset tamburaša. Instrumenti korišteni u skladbi su: truba in B odnosno mala truba in B, klavir, dva timpana (29“ i 26“)⁴, mali bubanj, viseća činela, wood block, tamburin, triangel, set bubnjeva, bisernica (I, II, III), brač (I, II, III), čelović, čelo, bugarija, berda. Slijedi detaljan pregled svih instrumenata i njihovih uloga.

Truba odnosno trublja (eng. *trumpet*, tal. *tromba*) je limeni puhački instrument i u orkestru se tretira kao sopranska dionica limenih puhača zbog najkraće cijevi u grupi. Kako se korijeni današnje trube pronalaze u antičko doba, smatra ju se jednim od najstarijih glazbala. Kroz povijest se razvijala od egipatske trublje odnosno signalnih instrumenata s izduženom limenom cijevi koji su se koristili u vojne svrhe. Osim vojnih signala, na njima su se izvodile i svečane fanfare⁵ što je ostavilo dubokog traga na karakteru glazbe koja se piše za trubu te na načinima primjene u glazbi. Na starim trubama mogli su se dobiti samo tonovi jednog alikvotnog niza, ali razvojem ventila koji spuštaju ton, jedan za malu, drugi za veliku sekundu

i treći za malu tercu, danas se može dobiti cijela kromatska ljestvica. Glavni dijelovi trube su usnik, usna cijev, klipasti ventili, glavna cjevčica za ugađanje i lijevak. Svoju ulogu u orkestru

dobila je početkom 18. stoljeća kada su se razvili ventili što je trubi uvelike proširilo opseg tonova i od tad se počinje razvijati i kao solističko glazbalo. Danas se, zahvaljujući usavršenom mehanizmu ventila, visokorazvijenom izvođačkom tehnikom može postići velika virtuoznost koja se, osim u klasičnoj, možda najviše ocrta u jazz glazbi. Truba se u današnje vrijeme najčešće ugađa na sljedećih pet načina: in C, in B, in F, in Es, in D. U skladbi *Concerto grosso* korištena je truba in B. Truba in B je transponirajući instrument što znači da zvuči veliku sekundu niže od zapisanog, a ima raspon tonova od e do b². Uz navedene tipove ugodbe instrumenta, svirač u orkestru povremeno umjesto trube koristi srodne instrumente kao što su krilnica, kornet i mala truba.

⁴ veličina timpana u inčima (1“=2,54 cm)

⁵ fanfara (franc. iz arap. *anfár*: trublja), kraći glazbeni motiv koji se izvodi obično na trubljama kao signal prigodom vojnih svečanosti i sl.; ušao i u umj. glazbu.

Mala truba (eng. *piccolo trumpet*, tal. *piccola tromba*) je najmanja u porodici truba i zvuči oktavu više od standardne trube zahvaljujući svojoj cijevi koja je za pola duljine kraća od standardne B trube. Većina malih truba je napravljena da promjenom odvojene olovne cijevi mogu svirati in B i A. U skladbi *Concerto grosso* trubač povremeno mijenja standardnu trubu s malom naštimanom in B koja je također transponirajući instrument koji zvuči za malu septimu više od zapisanog.

U današnje vrijeme, pogotovo u suvremenoj serioznoj glazbi, sve su popularnije proširene tehnike sviranja trube. U *Concertu grossu* iskorištene su sljedeće proširene tehnike: *frullato*⁶, *glissando*⁷, bijeli šum (dobiva se puhanjem u instrument bez ambažure⁸) i zvuk klikova ventila. Poseban efekt daje primjena različitih sordina koji se stavljaju u lijevak trube. Mogu biti napravljene od različitih materijala, a u *Concertu grossu* iskorištene su harmon ondosno *Wa-Wa* i *straight* sordina.

Klavir (eng. *piano*, tal. *pianoforte*) je najrašireniji žičani instrument s tipkama koje

proizvodi ton udarom batića o žice. Imao je dug razvojni put tokom povijesti, najviše u razdoblju od 17. do 19. stoljeća, a potiče još od monokorda iz antičke grčke. Veći dijelovi današnjeg klavira su: rezonator, mehanizam, klavijatura i pedale. Vanjski dio klavira čini sanduk odnosno rezonator u obliku harfe koji je polegnut i postavljen na tri noge, a na njemu je poklopac koji se može otvoriti ili zatvoriti po potrebi. Unutar sanduka postavljen je okvir od lijevanog željeza na koji su razapete žice kromatski ugođene po sistemu

⁶ *frulatto* (tal.), tehnika sviranja za puhačke instrumente kojim se pomoću titranja jezika dobije karakterističan zvuk sličan tremolu.

⁷ *glissando* (tal.), izraz za pomak od jednog tona do drugog klizanjem, tako da se na putu prođe kroz druge tonove koji stoje između.

⁸ ambažura (od franc. *bouche*), način na koji se oblikuju i postavljaju usne na usnik puhačkog instrumenta, te ovladavanje upotrebe okolousnih mišića, mišića brade, jezika i otvorenog grla.

jednake ugodbe. Napetost žica koje su napravljene od finog čelika je vrlo velika, zbog čega se okvir radi od čvrstog materijala. Klavir se štima zatezanjem i otpuštanjem metalnih čivija za koje su pričvršćene žice. Ispod žica nalazi se rezonantni ormar na dnu kojeg je rezonantna ploča odnosno glasnjača napravljena od jelovine. Klavijatura je smještena na prednjem, najdužem dijelu sanduka i sastoji se od 88 tipki, po jedna za svaki ton. Bijele tipke koje sviraju dijatonske tonove C dur ljestvice prekrivene su slonovačom, a crne tipke kojima se sviraju alterirani (povišeni ili sniženi) tonovi građene su od ebanovine. Pritiskom tipke pokreće se mehanizam - gurajući batić koji udara u žicu i tako daje ton. Zvuk se može modificirati primjenom pedala od kojih je najčešće u upotrebi desni pedal. Pomoću njega se podižu prigušivači pa tako žica može slobodno titrati. Koristi se za produljivanje trajanja tona bez da je tipka pritisnuta te za povezivanje tonova. Opseg mu je vrlo velik i proteže se od A subkontra do c5.

Literatura za klavir piše se u dva notna sistema, gornji svira desna ruka svirača i najčešće je pisan u violinskom ključu, te donji sistem koji svira lijeva ruka i najčešće je zapisan u bas ključu. Zbog velikih tehničkih i glazbenih mogućnosti, literatura za klavir je vrlo bogata, a iz istog razloga je važna njegova uloga u *Concertu grossu* prožeta brojnim virtuosnim pasażama te zvukovnim mogućnostima primjenom svih registara.

Nakon **solističkih instrumenata** u partituri slijede **udaraljke** koje sviraju dva svirača: prvi udaraljkaš na timpanima, drugi pretežno na malom bubnju, ali po potrebi svira viseću činelu, wood block, tamburin i set bubnjeva. Na određenim dijelovima u prvom i trećem stavku svirač čelovića iz tamburaškog orkestra preuzima dionicu trianglera zbog nedostatka trećeg udaraljkaša.

Timpani spadaju u grupu udaraljki s određenom visinom tona. Obično se sviraju u paru ili dva para, a može ih biti i više. Timpani su napravljene od kotla preko ruba kojeg je napeta kožna membrana. Membrana se može zatezati i otpustiti što rezultira povišavanjem odnosno snižavanjem tona kojeg dobivamo udarcem palice o membranu. Na dnu se nalazi pedala kojom se mijenja visina tona. Kako u starim razdobljima baroka i klasicizma nije postojao mehanizam za mijenjanje tona koji pokreće pedala, timpani su se štimali zatezanjem i otpuštanjem vijaka oko ruba kotla pomoću ključa, što je zahtijevalo puno vremena, pa su se najčešće koristila dva timpana naštimana na toniku i kvintu.

Dionica timpana pisana je u bas ključu i ako se koristi više timpana, iznad crtovlja se upisuju tonovi na koje su naštirani. Iako su timpani ponajprije ritmički instrumenti, mogu poslužiti i kao melodijski ukoliko ih se koristi više. Postoji više veličina timpana koje se mjere u inčima pa se

upotrebom različitih proširuje opseg tonova. Ako su timpani u paru, obično se uzimaju dimenzije 29“ i 26“. Timpan obično ima opseg kvinte, a ovisno o veličini pozicionirana je više ili niže. Svaki timpan najbolje zvuči na sredini svog opsega, odnosno kada membrana nije premalo niti previše zategnuta.

Timpani se sviraju palicama čije glave na vrhu mogu biti od različitih materijala. Tako se timpanist koristi cijelom paletom različitih palica u korist dobivanja drugačijeg zvuka. Glave od tvrdih materijala (kao što je koža) koriste se za glasnu dinamiku, dok se glavama od mekših materijala dobiva tiša dinamika. Od posebnih efekata na timpanima može se dobiti *tremolo*⁹ i *glissando* (korištenjem pedale). Iako je isprva *Concerto grosso* bio napisan za ukupno četiri timpana, zbog praktičnih razloga njihova je upotreba smanjena na dva.

Mali bubanj (eng. *snare drum*, tal. *tamburo militare*) odnosno doboš pripada grupi udaraljki s neodređenom tonskom visinom. Valjak koji ga oblikuje napravljen je od mjedi, a preko valjka s obje strane napeta je koža pomoću obruča i vijaka. Specifičan svijetli ton na dobošu proizvode bakrene ili srebrne žice napete preko donje kože. Ako se žice otpuste, zvuk postaje mukliji i dublji.

Za sviranje se koriste lagane palice s malim drvenim glavama. Iako su na malom bubnju izvedivi razni ritmovi, *tremolo* daje poseban efekt zbog čega su ga skladatelji često upotrebljavali, a osim njega karakteristični su i predudari.

⁹ *tremolo* (tal. iz lat.), u instrumentalnoj glazbi, vrlo brzo višekratno ponavljanje jednoga tona.

Viseća činela (eng. *suspended cymbal*, tal. *piatto sospeso*) je udaraljka neodređene visine tona podrijetlom iz Turske. Izrađuju se od slitine bakra, kositra, olova i željeza. Iako se u orkestru najčešće upotrebljavaju dvije činele (*a due*) koje svirač drži u rukama, svaku u jednoj i udara jednom o drugu, u *Concertu grossu* iskorištena je jedna činela koja visi na stalku i po kojoj se udara palicama. Radi posebnog zvuka, tremolo na čineli izvodi se palicama za timpane i on često služi za pojačavanje *cresenda*¹⁰ cijelog orkestra. Viseća činela je također sastavni dio seta bubnjeva.

Wood block (tal. *cassa di legno*) odnosno **kinesko drvo** je pravokutni komad tvrdog drva koji sa svake dulje strane ima po jedan rezonantni urez. Pripada udaraljka s neodređenom visinom tona, a wood block se svira palicom s laganom glavom od mekog drva što daje tvrd, visok i kratak zvuk. U skladbi *Concerto grosso* wood block se pojavljuje na jednom dijelu gdje svojim efektom pridonosi cjelokupnom zvuku tamburaškog orkestra.

Tamburin (eng. *tambourin*, tal. *tamburino basco*) također pripada grupi udaraljki s neodređenom visinom tona. To je manji instrument koji se drži u ruci, a sastavljen je od drvenog ili kovanog obruča preko kojeg je s jedne strane napeta membrana, a s druge strane se nalazi nekoliko praporaca. Zvuk se dobiva na tri načina: udarajući rukom po membrani, titrajući instrumentom u zraku (dobiva se *tremolo*) te kružeći palcem po koži.

Triangl (eng. *triangle*, tal. *triangolo*) je instrument neodređene tonske visine napravljen od finog čelika. Karakterističan je po zvuku sitnom i svijetlom poput visokog zvončića. Ton se dobiva udarcima čeličnog štapića po donjoj stranici trokuta. Triangl se obično u skladbama javlja kao koloristična dopuna ili dodatak visokog sjaja u vrhuncima te ga nije poželjno prečesto upotrebljavati. I kod ove udaraljke poseban efekt daje *tremolo*.

¹⁰ *cresendo* (tal.), glazbena oznaka za postupno pojačavanje tona.

Set bubnjeva (eng. *drum set*) je komplet udaraljki kojeg u većini slučajeva čine: mali bubanj, činele, bas bubanj, tomovi i povremeno ostale udaraljke, a postavljen je tako da ga

svira jedan glazbenik. Iako u klasičnoj glazbi rijetko nalazi primjenu, nezaobilazan je dio bilo kojeg sastava u jazzu, rocku i bilo kojem drugom stilu zabavne glazbe. Set bubnjeva svira se drvenim palicama ili po potrebi metlicama kakve se koriste za mali bubanj, a u zabavnoj glazbi se koristi na taj način da sviranjem određenih ritamskih obrazaca i kombinacija udaraljki daje ritamsku podlogu. U *Concertu grosso* set bubnjeva sastavljen je od malog bubnja, bas bubnja, fus činele (eng. *hi-hat*) i viseće činele.

Tambura je hrvatsko narodno trzalačko žičano glazbalo, a **tamburaški orkestar** skupina tamburaša koji zajedno sviraju na tamburama različitih veličina i oblika. Dijelovi tambure su izrađene od nekoliko vrsta drva. Tambura se tek od kraja 19. stoljeća počela koristiti u serioznoj glazbi i to u okviru tamburaškog orkestra. Kroz povijest se razvilo nekoliko različitih sustava ugađanja od kojih su danas u najvećoj primjeni četveroglasni kvartni G-D i A-E sustav. Skladba *Concerto grosso* namijenjena je za četveroglasni kvartni A-E sustav, tzv. srijemski sustav koji se razvio početkom 20. stoljeća u Bačkoj i istočnom Srijemu iz troglasnog kvartnog sustava. U tom sustavu tambure se prema veličini dijele na: bisernicu, brač, čelović (e-brač), bugariju, čelo i berde.

Bisernica, odnosno E-bisernica, najmanji je tamburaški instrument. Kao i sve tambure, sastoji se od dijelova: glava, vrat i trup. Preko vrata i trupa su napete žice koje su omotane oko čivija postavljenih na glavi koje služe za ugađanje instrumenta. Ploča na vrhu

trupa služi kao rezonator tona, a naziva se glasnjača. E-bisernica ima pet žica od kojih su prve dvije ugođene na isti ton pa su tako redom žice ugođene na tonove: cis1, fis1, h1 i e2, a zbog toga što ima više polja na vratu od svih ostalih tambura posjeduje i najveći opseg tonova koji

se proteže od tona cis do e4 (eventualno fis4). Kao i svaka tambura, bisernica se svira trzalicom u desnoj ruci (uglavnom najmanjom) koje se izrađuju od kravljeg roga ili plastike. U partiturama za tamburaški orkestar obično su po tri dionice bisernica, kao što je slučaj i u *Concertu grossu*, a note se pišu u crtovlje za oktavu dublje nego što zvuče. Note s ritmičkim vrijednostima jednakim četvrtinki ili veće sviraju se trzanjem žice dok se kod manjih vrijednosti izvode povlačenjem žice trzalicom. Poseban tonski efekt može se dobiti prigušivanjem žica tako da se dlan desne ruke prisloni na konjić preko kojeg prelaze žice, što je korišteno i u skladbi koja je predmet ovog rada.

Brač, odnosno u srijemskom sustavu A-brač, ima trup gitarskog oblika koji je sastavljen od savijenih obodnih daščica i dvije daske s donje i gornje strane. Na vrhu vrata je glava na koju je instaliran metalni mehanizam za navijanje žica. Kao i kod bisernice, i na A-braču je napeto pet žica od kojih su prve dvije udvostručene i daju ukupno četiri različita tona: fis, h, e1, a1. Raspon tonova proteže se od fis do cis3. *Concerto grosso* u svojoj partituri sadrži po tri dionice A-brača.

Čelović ili E-brač je instrument sličan A-braču, ali je malo veći od njega. Svi dijelovi jednaki su kao i kod brača s tom razlikom da se svaka žica štima za kvartu niže od A-brača te tako nepritisnute daju tonove: cis, fis, h, e1. Opseg tonova na instrumentu je od cis do fis2. Svirač čelovića u skladbi *Concerto grosso* nema solističke linije te uglavnom svira zajedno s bračevima ili čelom, a u finalima prvog i trećeg stavka preuzima dionicu trianglera.

Čelo je u A-E sustavu, iako jednakog oblika kao i brač odnosno E-brač, veće od oba instrumenta. Glava je građena u obliku puža po čemu se razlikuje od dosad navedenih tambura. Preko glasnjače su napete četiri žice koje se štimate u intervalu kvarte na tonove Fis, H, e, a - iz čega je vidljivo da čelo ima opseg tonova dublji za oktavu u odnosu na brač. Čelo je u *Concertu grossu* iskorišteno mjestimično kao melodijski instrument, a češće kao

udvostručavanje linije basa odnosno berde za oktavu više.

Bugarija, odnosno četveroglasna E-bugarija, je gitarskog oblika kao i brač, a instrument je nešto veći od E-brača i manji od čela. Kao i kod brača, napeto je pet žica s udvostručenom prvom iako se danas sve češće izbjegava upotreba udvostručene prve žice. Slobodne žice E-bugarije daju četveroglasni durski kvintakord na tonu e pa tako redom slijedi: e, gis, h, e1. Bugarija je ponajprije akordičko-ritmičko glazbalo i često s berdom tvori ritam sekciju tamburaškog orkestra. U današnje vrijeme sve je češća mjestimična primjena bugarije kao melodijskog instrumenta. U partituri *Concerta grossa* dionica bugarije ispisana je notama unutar crtovlja sa slovima i šifriranim znakovima koji označavaju akorde, njihove dopune i obrate.

Berda (berde) najveća je i najdublja tambura koja služi kao instrument koji daje bas u tamburaškom orkestru. Sastavljen od istih dijelova kao i ostale tambure, razlikuje se oblikom sličnom gudačkom kontrabasu. Glava s čivijama ima oblik puža kao i kod čela. Berda ima četiri žice koje se štimaju u intervalu kvarte kao i kod čela, ali za oktavu niže: Cis1, H, E, A. Note za berdu zapisuju se u bas ključu za oktavu više nego što zvuče. Sve ritmičke vrijednosti na bugariji i berdi izvode se povlačenjem žice pomoću trzalice, osim ako je posebno upisan *tremolo* preko note, tad se note trzaju.

3.3. Struktura

Kao što je već ranije spomenuto u poglavlju Općenito o djelu, *Concerto grosso* se sastoji od tri stavka s rasporedom tempa brzi – polagani – brzi.

Prvi stavak građen je kao slobodniji ritornelni oblik gdje se *ritornello* iznosi ukupno četiri puta. Odmah na početku cijeli tamburaški orkestar iznosi temu odnosno *ritornello* unisono¹¹.

Nakon iznošenja cijele teme slijedi prva epizoda sa solistima. Truba i klavir naizmjenice donose kontrapunkt koji se temelji na variranju melodijsko-ritamskog obrasca iz teme. Kako se kontrapunkt razvija, postepeno se ubacuju i ostali tamburaši sve dok ne dostignu vrhunac u 36. taktu nakon kojeg ponovno nastupa *ritornello*. Za *ritornellom* dolazi klavirski solo popraćen wood blockom i tamburašima u ritmu ponavljajućih osminki. Truba u 56. taktu imitira motiv prethodno iznesen u klavirskoj dionici i preuzima solo. Taj cijeli dio je kratki meditativni *intermezzo*¹² odnosno most koji uvodi u sljedeću solističku epizodu koju karakterizira brzi ritam u mjeri sedam osmina (7/8) s učestalim promjenama raznih kombinacija grupiranih osminki na dvije i tri u grupi. Tematski materijal ponovno je varirani obrazac iz *ritornella*. U 99. taktu se priključuju tamburaši koji preuzimaju melodijsku liniju, a truba i klavir povremeno upadaju i donose nove varirane melodijske obrasce temeljene na materijalu s početka epizode.

Sljedeći *ritornello* nastupa u 131. taktu u dramatičnijem izdanju s početkom u timpanima gdje ovaj put temu, augmentiranu i variranu, iznose solisti dok tamburaški orkestar svira harmonijsko-ritamsku pratnju. Po završetku *ritornella* slijedi solistička epizoda koja je ovaj put građena kao provedba u sonatnom obliku i u njoj sudjeluju solisti i tamburaški orkestar. Pod kraj provedbe klavir s uzlaznim pasažama u tercama uvodi u svoju solističku kadencu. Glazbeni tijek se na kraju kadence potpuno smiri, ali nakon kratke pauze slijedi još žešći i dramatičniji *ritornello* u 202. taktu.

¹¹ unisono (tal.: jednozvučan), u glazbi, istodobno zvučanje tonova jednake visine. Nastaje kad dvije dionice (vokalne ili instrumentalne) izvode isti ton ili cijeli napjev.

¹² *intermezzo* (tal.), pren. upadica; epizoda koja kratkotrajno prekida neki slijed događaja.

Temu sviraju tamburaši u paralelnim kvartsektakordima i ponavljaju je ukруг nekoliko puta dok u podlozi udaraljke i duboke tambure sviraju *ostinato*¹³ određeni karakteristični ritamski obrazac. Zajedno s prvim ponavljanjem teme ubacuje se truba i u kontrapunktu svira variranu temu. S upadom klavira tema se počinje uzdizati gdje dolazi do kulminacije prvog stavka s naglim upadom udaraljki i tamburaškog orkestra u disonantnom i bučnom ostanom ritmu u triolama. Buka se povećava s glasnim improvizacijama na klaviru i trubi koje kao da uništavaju sav dosadašnji melodijski materijal. Na kraju se još tri puta ponove triole, svaki puta tiše i mirnije od prethodnog, i time završava prvi stavak.

Drugi stavak započinje *attacom*¹⁴ odmah po završetku prvog. Formiran je u nešto slobodniji trodijelni oblik (ABA'). U prvom dijelu (A) može se čuti tema *ritornella* razbijena na motive i podvrgnuta tehnici likvidacije¹⁵. Taj obrazac od sedam taktova se tri puta ponovi - svaki put na višoj intonaciji i pomalo variran. Zatim slijedi lirski (B) dio kojeg iznosi klavir, a kasnije preuzimaju truba i tamburaši što brzo dovodi do klimaksa. Klavir ponovo donosi temu lirskog dijela, baziranu na karakterističnoj uzlaznoj sekvenci motiva silazne sekunde, ovaj puta modularanu u novi tonalni prostor i produženu. Kontrapunktom se priključuje truba, kasnije i visoke tambure s pratnjom. U 299. taktu dolazi do agresivne kulminacije drugog stavka koja svojom repetitivnošću, disonancom i glasnoćom podsjeća na kulminaciju prvog stavka. Zatim slijede kratke solističke kadence ukomponirane u obrazac nalik prvom A dijelu stavka. Na kraju je nekoliko taktova *code*¹⁶ u tamburašima koju završava klavir.

Treći stavak je veoma živahan i vrcast. Osim glazbe često promjenjivog raspoloženja, korišteno je i nekoliko citata starih majstora, elementi jazza, funka i EDM¹⁷ glazbe. Stavak je složenog trodijelnog oblika, ali kako bi koncert bio u potpunosti zaokružen, na kraju stavka je duga *coda* sagrađena od elemenata teme iz prvog stavka. Na samom početku je uvod u kojem se prezentiraju melodijski materijali A i B dijela trećeg stavka. U 367. taktu počinje A dio sagrađen kao dvodijelna pjesma (aaba) u kojem b dio donosi dijalog između solista i orkestra sadržavajući citat Beethovenove Ode radosti iz 9. simfonije u d molu. Veliki B dio donosi tamburaški orkestar u 423. taktu. S upadom trube počinje gradacija koja dovodi do poznatog *intermezza* iz prvog stavka sa solo klavirom uz pratnju wood blocka i tamburaša. Slično kao i

---

¹³ *ostinato* (tal.: uporno), glazb. misao koja se doslovno i bez prekida ponavlja u jednoj dionici

¹⁴ *attacca* (tal.: vezati), vezati dva stavka nekog djela bez pauze.

¹⁵ likvidacija (prema A. Schoenberg), skladateljski postupak kojim se postepeno iz teme eliminiraju karakteristične značajke teme. Uglavnom na kraju ostanu samo oni motivi koji imaju malo toga srodnog s glavnim motivima teme.

¹⁶ *coda* (tal.: kraj), završni odlomak kompozicije.

¹⁷ Electronic Dance Music (eng.: elektronska plesna glazba), naziv za glazb. žanr koji objedinjuje stilove kao što su house, techno, trance itd.

u prvom stavku, nakon *intermezza* dolazi solistička epizoda, ali ovaj puta varirana u duhu funk¹⁸ glazbe. Slijedi repeticija glavne teme trećeg stavka, pomalo varirana i s drugim citatom unutar kontrastnog dijela. Ovaj put umjesto Ode radosti upotrijebljen je Charpentierov¹⁹ Preludij iz moteta *Te Deum* zbog sličnog melodijskog kretanja i istog tonaliteta. Sa završetkom A dijela u mostu truba i za njom klavir signaliziraju prvi motiv teme *ritornella* iz prvog stavka. Kako se postepeno uvode elementi teme, dolazi gradacija koja traje sve do trenutka kad se iznese cijela tema *ritornella* unisono, ovaj puta ju sviraju solisti zajedno s orkestrom nakon čega slijede njihove kadence. Sa završetkom kadence za trubu upada klavir s repetitivnim ritamskim motivom iz druge solističke epizode prvog stavka i time je osiguran prostor za trubačev naklon i aplauz. Kad se aplauz smiri, klavir kreće sa svojom kadencom i po završetku ostaje samo tremolo na timpanu što ponovo daje vremena za naklon soliste i aplauz. Konačno slijedi *coda* s dva lažna upada, trijumfalnom gradacijom i glasnom tonikom A dura na samom kraju.

---

¹⁸ funk (eng.) popularna crnačka glazba nastala potkraj 1960-ih kao rezultat eksperimentiranja soula s rockom; instrumentalna improvizacija, naglašen ritam.

¹⁹ Marc-Antonie Charpentier, franc. skladatelj.

4. ANALIZA

U prošlom poglavlju prikazana je strukturalna analiza djela dok će u ovom poglavlju biti prikazana detaljna harmonijska i melodijska analiza te opis orkestracije. Zanimljivost koju je korisno napomenuti na početku je ta da je cijeli koncert sagrađen od izvornog ritamskog materijala i karakterističnih intervala koji je iznesen već u prva dva takta partiture prolazeći tako kroz brojne glazbene varijacije i karakterne promjene poštujući pritom dramsku strukturu.

4.1. Prvi stavak

Kao što je spomenuto u poglavlju 3.3. o strukturi, koncert otvaraju tamburaši unisono iznoseći glavnu temu odnosno *ritornello* u tempu *Allegro molto con fuoco*, a tonalitet je pretežno a mol. U 6. taktu tamburaše prekida signal trube uz tremolo na timpanu. Slijedi ritamski dijalog između tamburaškog orkestra i udaraljki (timpana i malog bubnja) u službi mosta koji vodi u solističku epizodu gdje nastupa truba uz harmonijsku i ritamsku podlogu dubokih tamburaša i drugog solističkog instrumenta – klavira. Čelo i berda sviraju pasažu u oktatonskoj ljestvici²⁰, za koju su karakteristični pomaci za intervale male pa velike sekunde, dok klavir i bugarija u istom ritmu sviraju neodređene akorde. Kad se uključe i ostali tamburaši ubrzo slijedi prekid daljnjeg razvijanja pasažom u kvintolama prvo u trubi, a poslije i u ostalim instrumentima. Spomenuta pasaža kasnije služi kao novi materijal za razvoj. Klavir preuzima solo od nekoliko taktova uz pratnju bisernica i bračeva koji sviraju liniju basa i čela u tercama, zatim se pridružuju truba i mali bubanj te kreće gradacija do 36. takta i u slovu B dolazi do repetitije *ritornella*.

Unutar drugog *ritornella* ubačen je tremolo na visećoj čineli zbog pojačavanja efekta, variran je dijalog između tamburaša i timpana i tonika se centrira oko tona Gis. S upadom wood blocka u 46. taktu počinje most koji vodi do druge solističke epizode. Most karakterizira ponavljajući ostinato u osminkama koji svira tamburaški orkestar bez čela, bugarije i berde, najprije unisono na Gis, a kasnije se postepeno razdvajaju u sekundama i tako tonovima Cis dur ljestvice pune prostor između. Takva struktura slušateljima stvara predah od dosadašnje polifone zbrke.

---

²⁰ oktatonka ljestvica – glazbena ljestvica sastavljena od ukupno osam nota koje se izmjenjuju u intervalima velike i male i tako tvore simetriju. Ljestvica je na prelasku u 20. stoljeće bila popularna u krugovima skladatelja N. Rimski-Korsakova.

Iznad njih, klavir svira sekvencnu pasažu unisono u razmaku od dvije oktave u ritamskim obrascima podijeljenim na tri i dvije osminke, slično kao u makedonskoj i bugarskoj narodnoj glazbi. Ubrzo se pojavljuju poznati motivi iz teme *ritornella*, a za njima i uzlazna dijatonska pasaža od pet tonova poznata iz prve solističke epizode. Za to vrijeme, trubač mijenja svoju trubu za malu trubu i upada u 56. taktu najprije s dugom notom u *crendu*, a zatim preuzima solističku ulogu od klavira. I u dionici trube čuju se izlomljeni elementi glavne teme i ubrzo zatim klavir upada s dubokim Fis1 i takt kasnije mjera se mijenja u sedam osmina (7/8). Klavir u sekvenci iznosi silazne motive iz teme koji skaču za kvartu dolje i vraćaju se gore, što najavljuje nadolazeću solističku epizodu.

U 78. taktu slijedi uvod trube od šest taktova za solističku epizodu u B duru u kojoj truba svira melodiju sagrađenu od elemenata glavne teme, a klavir ju prati skakutavim basom na teške dobe u lijevoj ruci i trozvucima, pojačanim sa sekundom između prime i terce, na lake dobe u desnoj ruci. Za ovu epizodu je karakteristično učestalo mijenjanje metra u raznim kombinacijama grupa osminki po tri i dva koje su ispisane u partituri iznad taktova kada se mijenjaju.

Tamburaški orkestar uz podršku udaraljkaša na tamburinu ulijeće u 99. taktu imitirajući solo trube i klavir malo varirano i u drugom tonalnom prostoru dok solisti za vrijeme toga povremeno upadaju s variranim materijalom. Postepeno dolazi do gradacije gdje se dionice sve više osamostaljuju, ponavljaju neki odrađeni ritamsko-melodijski obrazac, a to izaziva polifonu zbrku slično kao i na kraju prve solističke epizode.

S 131. taktom u tempu *Allegro* započinje treće izlaganje *ritornella*. Ovaj puta ga iznose solisti augmentirano, varirano i u slobodnoj varijanti kanona u razmaku od jednog takta dok drugi i treći bračevi, čelović i čelo u pozadini sviraju ostinato sljedeći ritam u šesnaestinkama. Tonalitet je e mol.

Ubrzo slijedi prekid te počinju pasaže u silaznim triolama koje počinju u kanonu, a zatim se truba i klavir ujedine i sviraju zajedno do ponovne pojave ostinatnog ritma prikazane na slici iznad, ovaj put u gis molu. Timpani uvode snažan klavirski solo u kojem se tema pojavljuje izlomljena, proširena i punktirano ritmizirana. Poznati motiv iz 5. takta se počinje ritmički usitnjavati što dovodi do 148 takta, odnosno pojave promjene tonalnog prostora i uključivanja trube u variranje teme. Trubač je za vrijeme klavirskog sola imao vremena da

zamijeni malu trubu nazad za trubu in B. Klavir nastavlja kontrapunktirati trubi, a pojavljuje se i nova sekvencna linija koja kroz četiri takta dovodi do promjene tonalnog prostora in C sa tonom G u basu i novog ostinatnog ritma koji stvara poliritmiju s ostalim visokim tamburama. Truba i klavir se ujedine na poznatom motivu za silaznu sekundu i taj dio ubrzo kulminira u novu solističku epizodu.

Treća solistička epizoda, pretežno građena kao provedba, počinje u slovu F odnosno 159. taktu veoma slično kao u 135. taktu sa silaznim triolama i u kanonu. Unutar dijaloga trube i klavira, tamburaši se povremeno pojavljuju s novim motivom uzlaznih i silaznih triola (160.-162. takta) ili s elementima teme (165.-166. takt). Tonalitetni plan se sve brže mijenja. Za sekvencijalnom pasažom u trubi u 167. taktu ulazi klavir s novom varijacijom motiva triole pretvorenim u grupe od tri osminke svirane u tercama s obje ruke u razmaku od oktave.

Upada truba sa signalom kvinte u 170. taktu, a dobu za njom timpani, čelo i berda. Tonalni prostor se na trenutak centrira oko D dura. Slično kao truba prethodno, bisernice u 173. taktu daju signal H dura, za dobu za njima ulazi klavir i svira poznate motive u visokom registru harmonizirane u paralelnim kvintakordima dok u pratnji ostanu samo čelović i čelo. Ubrzo ulaze bisernice i bračevi unisono s pasažom iz 163. takta, te nakon njih truba i klavir počinju uzlaznu pasažu s motivima prikazanim na prethodnoj slici. Pedalni ton G koji bi označio kraj provedbe sviraju lijeva ruka klavira, berda i timpani u 179. taktu, a truba iznosi svoj završni ton. U isto vrijeme uzlazni motivi iz desne ruke klavira mijenjaju ritamsku figuru u triolu i kreću u dugu uzlaznu pasažu koja na kraju rezultira solističkom kadencom u 183. taktu odnosno slovu G.

U dramatičnoj solističkoj kadenci na početku se nalazi uvod s repetirajućim triolama kao nastavak prethodne pasaže i uz pomoć tremola na visećoj čineli raste u *crescendu* do 187. takta, kada se pojavljuje karakterističan ostinato u sekstolama. Prije ulaska melodije bas upada s tonom C u kontra i velikoj oktavi. Melodiju klavir svira oktavno u visokom registru, a

ta melodija sagrađena je kao sekvenca variranih uzlaznih motiva iz provedbe koji se ovaj puta sviraju se u oktavama s povremenim dodatnim tonovima i u otežanom ritmu.

Pasaža mijenja ritam u triole kada je svira lijeva ruka dok desna drži ostinato, postepeno usporava i kulminira na tonu H kada se mijenja karakter glazbe i postaje sve mirniji. Obje ruke klavirista paralelno kreću u najviše registre i zajedno sviraju ostinato, a tamburaški orkestar dva puta upada u ritmu isprekidane triole zvučeći molskim kvintakordom na tonu e. Na kraju ostane samo berda na tonu e *staccato*²¹ koji silazi za veliku sekundu. Slijedi general pauza za pripremu izlaska četvrtog *ritornella*.

Zadnji *ritornello* u prvom stavku započinje u tempu *Allegro molto con fuoco* s dva paralelna ostinata: jedan u naglašenim udarcima u timpanima, malom bubnju, berdi i drugi u brzim šesnaestinkama koji se vrte za malu sekundu prema gore i dolje oko osnovnog tona, a on je za oba ostinata cis.

---

²¹ *staccato* (tal.: odvojeno, odsječeno), glazb. oznaka za način artikulacije kod koje se tonovi izvode odijeljeno, a trajanje im je skraćeno.

Timp. A - c#

f

Snare Drum

f

H

Allegro molto con fuoco
(♩=140)

Čic.

mp

Če.

mp

Bug.

Be.

f

Tri takta kasnije upadaju tamburaši s oznakom *marcato*²² i sviraju prošireni *ritornello* u paralelnim molskim kvintakordima koji se kod proširenja pretvaraju u durske i to ponavljaju u krug tako da tonalni centar uglavnom ostaje oko Cis dura i cis mola. Solist na trubi ponovno uzima malu trubu i upada s fanfarama glavnog motiva koji se kasnije razvija i kontrapunktira tamburašima. S predtaktom u 221. taktu ulazi s teškim akordima u obje ruke koje svira u sekvenci za malu sekundu prema gore. Iako tonalni centar još uvijek ostaje na Cis, klavir i tamburaši dižu napetost s moduliranjem u D i Es dur što završno s klavirskom pasažom u sekstolama dovodi do glasne kulminacije prvog stavka.

Stavak dostiže vrhunac u 228. taktu kada tamburaški orkestar u disonantnim *clusterima*²³ zajedno s timpanima i dobošem svira ostinato triole. Čelo, bugarija i berda prva dva takta ponavljaju ton A, a zatim kreću uzastopne kromatske pasaže do tona E, dok svirač na čeloviću uzima triagl na kojem svira tremolo u *fortissimo* dinamici.

²² *marcato* (tal.), glazb. oznaka da neki ton ili napjev treba izvesti jasnom artikulacijom i dinamički jače.

²³ *cluster* (eng.: grozd, nakupina, hrpa), naziv za akord sastavljen, unutar danog opsega, od susjednih velikih i malih sekunda, pa i manjih (mikro) intervala (najmanji opseg mala terca).

The image displays a musical score for a percussion ensemble. It consists of several systems of staves. The top two systems each have two staves. The third system has three staves. The fourth system has four staves. The fifth system is labeled 'Triangle' and has three staves. The notation includes various rhythmic patterns, often marked with a '3' above the notes, indicating triplets. The score is divided into measures by vertical bar lines.

Preko ostinata ostavljen je prostor za slobodnu improvizaciju solističkih instrumenata, a kasnije i udaraljkaša na setu bubnjeva. Ovih ugođajem stvara se zvučna slika uništavanja svog muzičkog materijala dosad iznesenog u skladbi. Sve staje u 239. taktu kada se *tutti* naglo pojave nakon tri dobe pauze u još tri upada, svaki puta tiše i mirnije.

4.2. Drugi stavak

Polagani i puno disonantniji drugi stavak postepeno otkriva fragmente uništenog *ritornella* iz prošlog stavka. Građen je u tri dijela: 1) trostruko iznošenje određenog obrasca sagrađenog na izlomljenim fragmentima glavne teme; 2) lirski tema; 3) varijacija obrasca iz prvog dijela sa solističkim kadencama. Stavak započinje naglašenim šesteroglasnim *clusterom* u dubokom registru na klaviru. Kad se zvuk stiša, trubač sa harmon sordinom svira brzi skok za malu sekstu s b na ges1 i svira u *cresendu* do upada tamburaša u 247. taktu s izlomljenim šesnaestinkama. Nakon njih klavir svira brzu pasažu koju završava neodređenim *clusterom* u

dubokom registru i zatim svira završnu frazu. Podršku mu daje timpan na tonu A u ritmu osminki.

The image shows a musical score for piano and timpani. The piano part is in 4/4 time and features a series of chords and arpeggios. The timpani part is in 4/4 time and features a rhythmic pattern of eighth notes. Dynamics include *mf*, *cresc.*, *p*, and *sfz*. Pedal markings are present for both instruments.

Izneseni obrazac od prvih sedam taktova drugog stavka ponavlja se još dva puta sa sitnim varijacijama i svaki puta na višim intonacijama. Treće pojavljivanje u 258. taktu je prošireno s upotrebom više tamburaša i produženom klavirskom pasažom u tridesetdruginskim triolama.

Srednji dio stavka počinje u tempu *Adagio* u 267. taktu iznošenjem lirske teme u klaviru. Kao građevni materijal teme ponovno su poslužili karakteristični intervali iz prvog stavka.

The image shows a musical score for piano. The piano part is in 4/4 time and features a series of chords and arpeggios. Dynamics include *mp espress.* and *Ped.*

Nakon četiri takta, temu preuzima truba uz pratnju dubokih tambura iz orkestra i svira ju retrogradno od njezinog trećeg takta, ali bez promjena intervalskih vrijednosti.

The image shows a musical score for trumpet. The trumpet part is in 4/4 time and features a series of notes and rests. Dynamics include *pp*, *mp*, *subito p*, and *f*. The instruction *senza sord.* is also present.

Kad truba kulminira u 275. taktu, na drugu osminku upadaju klavir u najvišem registru i bisernice u velikom razmaku susjednih tonova za malu nonu, odnosno povećanu oktavu u

pianissimo dinamici, i kako repetiraju osminke postepeno kreću u *crescendo* što najavljuje glasne udarce cijelog orkestra već u sljedećem taktu. Taj nagli i agresivni prekid teme karakterno podsjeća na kulminaciju prvog stavka zbog ritamske repeticije na istom tonu i disonantnih suzvučja. Udarci u 277. i 278. taktu postaju sve tiši i isprekidani, a na kraju ostane samo truba za zvukom upuhivanja zraka, bez određene intonacije. Kao dodatni efekt potiho se čuju pritisci ventila na trubi.

Tema se ponovno vraća u klaviru, ovaj put u još sporijem tempu *Largo* i u višoj intonaciji za veliku sekundu, ali se već u četvrtom taktu vraća u tonalni prostor Fis dura, jednako kao i u prvom iznošenju. Truba se uključuje u 284. taktom s imitacijom klavira u primi. Glazbeni materijal se dalje razvija u smislu melodije i ritma, a harmonije se grade od kvartnih akorda s eventualnim dodanim sekundama. U 289. taktu uključuju se u pratnji bisernice (I,II) i bračevi (I,II) s prigušenim tonom u već poznatom ostanatnim osminkama. Tonalni prostor se centrira unutar Des dura. Klavir završava svoju prijašnju frazu u figuri od dvije osminke i polovinke koju truba u istom taktu imitira u intervalu kvinte, najprije augmentirano, a zatim u realnim ritmičkim vrijednostima. Stvara se novi motiv male sekunde koju svira klavir u srednjem registru. Sekunde se tretiraju kao dva odvojena glasa, druga ulazi još dok prva traje tako da jedno vrijeme one zvuče zajedno.

U 292. taktu javlja se proširena sekvenca sa slobodnijim tretiranjem ritmičkih i intervalskih vrijednosti u prostoru h mola. Truba kreće sa sinkopiranom uzlaznom pasažom u 295. i postepeno kreće gradacija do vrhunca. Ubrzo se uključuju i udaraljkaši s tremolom, truba svira glasne signale u kvinti i u 299. taktu ponovno dolazi do agresivnog prekida razvijanja jednako kao i u 276. taktu.

Treći dio drugog stavka slične je zvučne teksture kao i prvi dio. U 303. taktu u *pianissimo* ulaze bisernice i bračevi u visokom registru s disonantnim akordom i tjeraju u *cresendu* do *fortissimo* odnosno do udarca tog istog akorda u dubokom registru na klaviru. Slijedi kratka klavirska kadenca u trajanju od svega četiri takta. Građena je kao sekvenca za čistu kvartu prema gore od triolskog motiva skoka za čistu kvartu dolje. Sekvenca se kreće u *cresendu* ubrzavajući postepeno i završava s neodređenim punim *clusterom* u najdubljem registru klavira.

Kratko se javljaju tamburaši slično kao i u prvom dijelu stavka, ovaj puta u ritmu izlomljenih triola. Taj cijeli obrazac od 303. do 308. takta se ponavlja, s tom razlikom da kadenca ovaj put

svira truba. Također je građena kao sekvenca za kvartu prema gore i započinje istim motivima kao i klavirska, no ubrzo se motivi počinju usitnjavati i kadenca završava slobodnim gađanjem najvišeg mogućeg tona koju solist može dobiti i *glissandom* prema dolje koji u sljedeća dva takta postaje samo bijeli šum. S trubom završava i klavir dubokim *clusterom*.

The image shows a musical score for a Truba (Trumpet) and Piano. The Truba part is written on a single staff and is marked "molto accel." and "cadenza". It begins with a dynamic marking of *mp* and a *cresc.* (crescendo) marking, leading to a dynamic of *f*. The notation includes eighth notes and rests, with some notes marked with an "8" indicating an eighth note. The Piano part is written on two staves (treble and bass clef). It starts at measure 314 and is marked "a tempo (♩=60) air blowing sound". The dynamic marking is *ff* (fortissimo), which then tapers to *pp* (pianissimo). The piano part features a cluster in the bass register, indicated by a bracket and the number "8".

Slijedi završna pasaža bisernica i bračeva u ubrzavajućim izlomljenim triolama što je svojevrsna kratka kadenca tamburaša. U predzadnja dva takta nakon visokih tamburaša još se u tri navrata javljaju čelović, čelo, bugarija i berda s triolama, zadnji puta samo s jednom osminkom i stavak konačno završava s teškim *clusterom* u dubokom registru klavira i laganom pasažom alteriranog molskog terdecimakorda²⁴ na tonu h1.

4.3. Treći stavak

Od dva veća dijela oblikovan je treći stavak: 1) živahan trodijelni (ABA) „scherzo“ s nekoliko različitih karaktera; 2) reminiscencija glavne teme iz prvog stavka koncerta. Na samom početku je nešto duži uvod u kojem oba solista pojedinačno iznose glavnu temu scherza koja je zapravo varijacija glavne teme prvog stavka. Klavir otvara stavak u tempu *Vivo*²⁵ s temom u D duru s jednostavnom pratnjom u desnoj ruci na tešku dobu. Tema je razigranog karaktera s oznakom *giocoso*²⁶, a građena je kao velika perioda i traje 16 taktova.

²⁴ terdecimakord (lat.), sedmerozvuk građen od intervala terce, kvinte, septime, none, undecime i terdecime nad temeljnim tonom.

²⁵ *vivo* (tal.: živo), glazb. oznaka za tempo.

²⁶ *giocoso* (tal.: šaljivo, veselo), glazb. oznaka za način interpretacije.

The image shows a musical score for Piano, marked *mf giocoso*. It consists of two systems of music. The first system has a treble clef and a bass clef. The treble clef part features a melodic line with several triplet markings (indicated by a '3' over the notes) and a final triplet of eighth notes. The bass clef part provides a steady accompaniment with chords and single notes. The second system continues the melodic line in the treble clef, including a sixteenth-note run and more triplet markings. The bass clef part continues with a similar accompaniment pattern.

Nakon toga ulijeću bračevi, čelović, čelo i bugarija s novim materijalom u cis molu koji će kasnije poslužiti kao građa B dijela scherza, ali nakon četiri takta ih prekida klavir koji umjesto njih završava prvi dio novog perioda ponavljajući četverotaktnu frazu iz 326. takta. Tamburaši se ponovo vraćaju s istim materijalom, klavir upada dva takta kasnije s modulirajućom sekvencom za malu sekundu prema gore i tako dovodi do dominante C dura, a bračevi (I,II) pasažom odlaze u viši registar i preuzimaju završni dio rečenice od klavira koji završava lažnom kadencom. Kako bi se još proširio uvod, nakon lažne kadence u 356. taktu truba preuzima temu A dijela u F duru uz pratnju bisernica, čela i trianglera u *piano* dinamici. U 360. taktu nalazi se tonalitetni skok u Ces dur i mijenja se ritamski obrazac pratnje u trajanju od dva takta tako da već u 362. taktu tamburaši i truba skaču na pola tona gore u C dur. Bisernice i čelo daju harmonije tonike (I) i sekundakorda dominante dominante (V/V) i u 363. taktu dominantu C dura i karakterističnom ritmizacijom tonova pripremaju izlaganje cijele teme odnosno početak A dijela. S imitacijom završna dva takta trube upadaju u kanonu klavir i bračevi.

359

f

mf

mf

Po završetku uvoda počinje glavna tema A dijela scherza u 367. taktu koji je građen kao dvodijelna pjesma (aaba). Tonalitet je C dur, unisono sviraju truba, klavir, bisernice i bračevi dok ritamsku i harmonijsku podlogu daju udaraljke, čelo, bugarija i bas s određenim obrascima. Tema se iznosi kompletna kao perioda u prvom klavirskom iznošenju na početku stavka. Za ovu temu karakteristična je živahnost, ritmičnost, ali i šlampavost što uzrokuju povremeni „falš“ tonovi i akordi koji su alteracije u C duru i upadaju na nelogičnim mjestima.

U nedostatku kadence na kraju periode kreće most koji grade silazne pasaže u triolama kao dijalog između klavira i trube te s mjestimičnim upadima i podrškom tamburaša.

U 385. taktu ostaje samo klavir, postepeno se smiruje, usporava i s upadnom pasažom trube počinje drugi dio (b) velikog A dijela. To je lirski melodija u trubi koju svira truba u pratnji uzlazno-silaznih sekstola u desnoj te basom na tešku i akordom na laku dobu u lijevoj ruci klavira. Za ovu temu su karakteristične romantičarske *appoggiature*²⁷ na kraju rečenica.

N Andante ma non troppo

388 *mf*

392

²⁷ *appoggiatura* (tal.), dodan neakordni ton na tešku dobu koji se razriješiti.

Tema završava na dominantanti Des dura i s predtaktom u 395. taktu slijedi dijalog između solo i *tutti* dionica. Tamburaški orkestar zajedno s timpanima počinje dijalog u D duru citatom poznate teme Ode radosti od svega dva takta iz 9. simfonije u d molu njemačkog skladatelja Ludwiga van Beethovena. Solisti odgovaraju na sličan način kao na početku njihove lirske melodije, zatim tamburaši ponovo sviraju citat, ali na sporednim harmonijama šestog i trećeg stupnja. Na kraju fraze nalazi se proširenje koje dovodi do povratka na dominantu C dura i kratak zastoj na koroni u 406. taktu iz čega ponovo izlazi sad već poznata tema scherza. Ovaj puta iznosi se samo druga rečenica perioda čime se zaokružuje dvodjelnost A dijela i nakon koje ponovno zbog nedostatka kadence započinje most u silaznim triolama.

B dio scherza počinje u 423. taktu s frazom izloženom u 338. taktu koju svira tamburaški orkestar. Fraza je za razliku od prvog izlaganja snižena za veliku sekundu dolje u h mol i svira ju cijeli orkestar u *pianu*.

The image shows a musical score for a scherzo section, measures 423-429. The score is in h minor and piano. It features a tamburaški orkestar part with a melodic line and a bass line with chords. The chords are labeled as Hm, F#-, Hm, F#-, Hm Em Hm Em, Hm C# Hm C#.

Kratkim mostom silaznih pasaža fraza se nastavlja razvijati i u taktu 429 izbija linija u čelu i berdi iz 12. takta prvog stavka u oktatonskoj ljestvici. Bugarija svira slične akorde kao i u prvom stavku i to u ostinatu na svaku drugu šesnaestinku.

The image shows a musical score for three staves. The top staff contains a melodic line with a dynamic marking of *f*. The middle staff contains a rhythmic accompaniment with a dynamic marking of *mf* and a chord symbol of *Hm*. The bottom staff contains another melodic line with a dynamic marking of *f*. The score is divided into six measures, with a double bar line after the fifth measure. The notation includes various rhythmic values and accidentals.

Tamburaši ponovno kreću s imitacijom motiva za čistu kvitu više, a čelo i berda se zaustavljaju na osminskoj izmjeni tonova G i Fis. U 445. taktu počinje kratka provedba u kojoj se razvijaju i postepeno modificiraju. Sudionici provedbe su tamburaški orkestar i truba kao solist iznad orkestra. Pred kraj provedbe imamo pedalni ton Gis u berdi i tonalno kretanje se centrira oko cis mola, tamburaši nastavljaju sa silaznim pasažama u šesnaestinkama dok truba svira punktirane signale kvinte cis2-gis2. Nakon četiri takta pedalni ton se pomiče na A, svi tamburaši počinju svirati ostinato na tonu A u osminkama i uključuje se wood block. Ponavlja se poznati *intermezzo* odnosno most koji vodi na drugu solističku epizodu iz prvog stavka, ovaj puta moduliran za veliku sekundu gore. U taktu 467 klavir kreće sa sekvencom u poliritmiji s tamburašima koji se postepeno počinju razdvajati sa zajedničkog tona A unutar tonalnog prostora D dura.

Musical score for piano, measures 478-485. The score is in 4/4 time and features a complex, rhythmic melody in the right hand and a steady, repetitive accompaniment in the left hand. The dynamics are marked *p* and *ppp*.

Klavir u 478. taktu počinje u drugom smjeru razvijat motive u odnosu na most iz prvog stavka i ovaj puta most u potpunosti iznosi solo klavir. Kao što i u prvom stavku most uvodi u solističku kadencu, tako je i ovdje, ali je kompletno varirana.

Prijašnji sedmeroosminski ritam je pretvoren u četveročetvrtinski ritam funka što sugerira i zapisani tempo u 486. taktu (*Funky groove*). Umjesto male trube, solo svira standardna truba s umetnutim *straight* sordinom da bi se još više približio zvuku *funk* glazbe, dok u klaviru imamo harmonijsku pratnju glavnih stupnjeva c mola u obliku malih molskih nonakorada u tijesnom slogu što je također karakteristično za jazz i funk.

Musical score for piano, measures 486-489. The score is in 4/4 time and features a "Funky groove" section. The right hand has a melodic line with accents, and the left hand has a rhythmic accompaniment. The dynamics are marked *mf* and *con sord.*.

Solisti zajedno sviraju dvostruku frazu od četiri takta te se nakon toga s udaraljkašom na setu bubnjeva s pasažom u predtaktu od dvije dobe uključuje ritam sekcija tamburaškog orkestra odnosno bugarija i berda, te zajedno sa čelovićem i čelom kreću u ponavljanju fraze. U prva četiri takta s ritamskim pojačanjem bubnjeva i dubokih tambura, harmonijska podloga ostaje ista, a truba svira novu melodijsku frazu. U 498. taktu truba ponovo svira istu frazu, ovaj puta s bogatom reharmonizacijom i uključenjem tambura u legatu slično kako se i tretiraju *string* sekcije²⁸ u jazzu. Kratki solo na berdi počinje u taktu br. 500, a završava ga veliki *glissando* na klaviru. Fraza se opet ponavlja, ovaj puta s pojačanjem u bračevima od kojih prva dionica svira u četverohvatima isti ritam kao i bugarija, a druga i treća imitiraju obrazac iz desne ruke klavira. Truba svira novi solo sagrađen kao jazz improvizacija na motivima velikih sekundi koji traje do visokog *glissanda* na kraju 505. takta. Četverotaktna fraza se još jednom ponavlja s izmjenama u orkestraciji. Taktovi od broja 506 do 510 građeni su kao tzv. *build up* sekcija u elektronskoj plesnoj glazbi (eng. EDM). Dosadašnja bogata ritmizacija je stala i basov ton se smirio na tonu C, ostao je samo ritamsko-harmonijski uzorak u desnoj ruci klavira i bračevima (II,III). Dok bisernice u trzanju dugih nota drže harmoniju, u timpanima, čineli i čelu nalazimo postepeno udvostručavanje ritamskih figura čime se postepeno diže napetost. Pošto se u elektronskoj glazbi za dobivanje efekta uzdizanja koriste razni filteri na određenim zvukovima što se na akustičnim instrumentima ne može postići, kao zamjenski efekt iskorišten je *glissando* najprije u prvom braču, zatim u bisernicama, a na kraju i u timpanima što zajedno s tremolom i velikim *cresendom* vodi do ponavljanja A dijela scherza.

Strukturalno u cijelosti ponovljen A dio donosi određene sitne promjene u pogledu tonaliteta i harmonije. Za razliku od prvog iznošenja, tema u *Vivo* iznosi se u cijelosti unutar tonaliteta B dura u obliku velike periode (aa') bez kadence na kraju umjesto koje odmah kreće most koji vodi do drugog (b) dijela u 533. taktu. Lirsku melodiju od osam taktova u *Andante ma non troppo* ponovno donose solisti u istom tonalitetu kao i u prvom izlaganju, s tom razlikom da kadenca u ovom slučaju završava na dominantu D dura. Tamburaški orkestar zajedno s timpanima opet otvara dijalog, ovaj puta s citatom iz Preludija u vokalno-instrumentalni motet *Te Deum* francuskog skladatelja Marc-Antoina Charpentiera iz razdoblja baroka. Solist na trubi odgovara djelomičnom imitacijom Charpentierove melodije uz pratnju klavira.

---

²⁸ strings (eng.) - gudači

Tamburaši zatim ponavljaju citat, ovaj puta u veličini od četiri takta kada slijedi produžetak kadence kojim se ponovno uspostavlja prostor C dura i u 553. taktu se ponovo ponavlja drugi dio periode (a') bez izmjena. Na kraju ponovo kreće most građen od triola u kojem se isprepliću svi instrumenti međusobno i ujedno završava scherzo.

Slijedi druga veća cjelina trećeg stavka koncerta u kojoj se postepeno vraćaju poznati elementi *ritornella* iz prvog stavka. S predtaktom u 571. taktu ulijeće truba s početnim motivom *ritornella*, a zatim u imitaciji u razmaku od jednog takta klavir te bisernice i bračevi. U taktu 576 uključuje se mali bubanj s *pianissimo* tremolom dok tamburaši stvaraju harmonijsku podlogu na prostoru a mola s određenim alteracijama koje su uzrokovane kromatskim spuštanjem dionica prve bisernice te prvog i trećeg brača. Sličan postupak se ponavlja s ponovnim upadom početnog motiva u trubi, zatim u imitaciji na klaviru i konačno u bisernicama i bračevima. Motivi se polako razvijaju, moduliraju unutar drugih tonskih prostora te novom pasažom trube, odnosno male trube koju je solist u međuvremenu zamijenio, u 612. taktu počinje manja gradacija koja donosi novu ritmičku i orkestracijsku teksturu.

Takt br. 620 započinje drugačijom ritmizacijom poznatog početnog motiva koji u taktu nakon pojačavaju truba i udaraljke odnosno timpani, mali bubanj i triangel s novim ritamskim strukturama koje podsjećaju na koračnicu. S uključenjem bisernica motiv se vraća u svoj prvobitni ritam, a dva takta kasnije tamburaši kreću s uzlaznim kromatskim pasažama u ritmu četvrtinki i ulaze u novi prostor Cis dura. Ubrzo moduliraju početni motiv u prostor es mola te se unisono vraćaju nazad do tona E silaznim kromatskim pasažama. U taktu 634 tamburaški orkestar donosi sekvencu završnog motiv *ritornella* koji počinje na zadnju dobu u četvrtom taktu prvog stavka dok solisti i udaraljkaši određenim obrascima popunjavaju zvučnu sliku. Uz postepeni *ritardando*, bisernice, bračevi i čelo nakon dva takta izmjenjuju tonove karakterističnog intervala male sekunde (f-e) i donose još jedan citat u kadenci. Ponukan spomenutim karakterističnim intervalom iskorišten je još jedan citat, ovaj puta početni akord iz glazbene drame Tristan i Izolda njemačkog skladatelja Richarda Wagnera (tzv. Tristanov akord). Dok tamburaši u četveroglasnoj harmonizaciji donose Tristanov akord, klavir svira pasažu sagrađenu od tonova akorda (f, h, dis, gis).

The image shows a musical score for a piece, likely a concerto, divided into two systems. The top system consists of a piano part (p) and a solo part (s). The piano part features a complex rhythmic pattern with sixteenth and thirty-second notes, and a melodic line with a wide interval. The solo part is a simple melody on a single staff. The bottom system also consists of a piano part and a solo part, with the piano part continuing the complex rhythmic pattern and the solo part continuing the simple melody. The score is written in a standard musical notation with a treble clef and a key signature of one sharp (F#).

Elementi teme postepeno su se vraćali i razvijali glazbu što u konačnici rezultira ponovnom pojavom *ritornella* u 640. taktu, doduše skraćenog za dva takta u kojima se sekvencijalno ponavljaju izneseni motivi, a zadnji puta ga sviraju zajedno *sol*i i *tutti*. Nakon iznošenja *ritornella*, *tutti* se zaustavljaju na varijanti toničkog kvartsekstakorda koji pod koronom najavljuje solističke kadence.

Prvu kadencu svira solist na maloj trubi i ona je podijeljena u tri sekcije. Za prvu sekciju su karakteristični intervali kvarte i kvinte te promjena tonalnog prostora iz a mola u B dur.

Piccolo Trumpet in B $\flat$

Rubato

mp

5 **accel.** *cresc.* **Rubato** *f*

9

U drugoj sekciji nalazi se brza pasaža u šesnaestinkama dok je za treću karakterističan triler za pola tona. Na samom kraju kadence sa zadnjim tonom na trubi upada klavir s ritmičkim obrascem iz druge solističke epizode u prvom stavku koncerta. Nakon odsvirane virtuozne kadence uslijedit će pljesak u publici i naklon soliste na trubi. Poželjno je da i orkestar sudjeluje u aplauzu i na taj način oda počast solisti. Kad aplauz prestane, klavir kreće sa svojom kadencom koja je većinom napisana u duhu već spomenute druge solističke epizode.

$\text{♩} = 330$

*ponavljati sve dok ne završi aplauz

mf *f* *cadenza*

Uz povremene promjene mjere, u 36. taktu kadence mjera se konačno mijenja u šest osmina (6/8), što podsjeća na valcer, te u tom dijelu kreće proces gradacije. Karakteristično za gotovo cijelu klavirsku kadencu je to da uglavnom lijeva ruka svira melodijsku liniju dok je u desnoj ruci pretežno harmonijsko-ritamska pratnja. U 52. taktu dolazi do repeticije osminskih akorada u grupama po tri osminke i živi karakter koji se do sada provlačio u kadenci nakon kulminacije se mijenja s pojavom *cluster*a u visokom i dubokom registru. Kad se situacija smiri i zvuk stiša, kreću disonantni akordi ponavljani u osminkama najprije kao pitanje u visokom, a zatim kao odgovor u dubokom registru klavira što je reminiscencija drugog stavka koncerta.

Sa zadnjim dubokim neodređenim *clusterom* u kadenci uključuje se timpanist s trilerom na tonu A, a klavir svoju kadencu završava s pasažom u oktatonskoj ljestvici. Kao i nakon prve kadence, slijedi naklon i aplauz za drugog solistu na klaviru dok u pozadini i dalje traje triler na timpanu koji čeka *codu*.

Finale odnosno *coda* počinje u 651. taktu s dva lažna upada početnih motiva *ritornella* u kojima se postepeno pojavljuju svi instrumenti. U prvom upadu sudjeluju tamburaški orkestar i timpani, u drugom upadu uključuje se truba i triangel te treći puta, nakon kojeg slijedi gradacija, ulaze klavir i mali bubanj. Duboki tamburaši se u trećem upadu kroz tri takta kromatski spuštaju od A do pedalnog tona E na kojem ostaju ležati do završnog akorda, a svi ostali u karakterističnom ritmu i paralelnim pomacima od velike odnosno male sekunde sviraju pasažu prema gore i na taj način slušatelji dobivaju dojam. U taktu 669 ritamske vrijednosti postepeno postaju sve sitnije od četvrtinke do šesnaestinske triole što pomalo daje dojam ubrzavanja i dovodi do trijumfalne tonike A dura s jednom gotovo neprimjetnom disonancom od male sekunde u čelu. Nakon dva takta glasnog akorda ostane samo duboki A1 na klaviru i berdi.

Tešanović (udaraljke) uz Komorni tamburaški ansambl Umjetničke akademije u Osijeku, a dirigent će ponovno biti Matija Fortuna. Jednak program bit će izveden u četvrtak, 16. lipnja, u Koprivnici, u dvorani Domoljub, u 19.30.“

**DIPLOMSKI AUTORSKI KONCERT
SKLADATELJA JURICE HRENIĆA** | 16. LIPNJA U 19:30
DVORANA DOMOLJUB
ULAZ SLOBODAN

IZVOĐAČI:
STUDENTI KLAVIRA UMJETNIČKE AKADEMIJE U OSJEKU
TAMBURAŠKI KVARTET UAOS
KOMORNI TAMBURAŠKI ANSAMBL UAOS

SOLISTI:
TAMARA ŠARLIJA
MARIO LONČAR
JOSIP JAGUŠIĆ

DIRIGENT:
MATIJA FORTUNA

MENTOR: RED.PROF.ART. DAVOR BOBIĆ

Pučko otvoreno
učilište Koprivnica

KOPRIVNICA

U objavljenom osvrtu na koncert održan u Osijeku pod naslovom „Diplomski koncert Jurice Hrenića“ završena je 4. koncertna sezona Osječke glazbene srijede. Portal Osijek031 navodi sljedeće: „Sinoć je u atriju bivšeg Arheološkog muzeja održan diplomski autorski koncert mladog skladatelja Jurice Hrenića u sklopu koncertnog ciklusa Osječke glazbene srijede. Jurica Hrenić (1993.) je student diplomskog studija glazbene pedagogije i polaznik kompozicije kao programa cjeloživotnog učenja na Umjetničkoj akademiji u Osijeku. Nakon što je 2011. Upisao UAOS, počeo se baviti aranžiranjem i komponiranjem pod mentorstvom prof. Davora Bobića što je rezultiralo većim brojem autorskih skladbi, aranžmana za tamburaške

orkestre i zborove te nekoliko nagrada i priznanja na međunarodnim smotrama.

Sinoć je predstavljen dio njegovog skladateljskog opusa. Počelo je sa šest kraćih klavirskih „humorističnih“ komada koje su izveli Ivan Bobić, Nikolina Topić, Petra Hrženjak, Marija Pušić, Matea Matić i Josip Jagušić, da bi potom uslijedila praižvedba skladbe „Ave Maria“ napisane za klavir i glas u izvedbi Petre Hrženjak i sopranistice Tamare Šarlije. Potom je uslijedio tamburaški dio programa nastupom Tamburaškog kvarteta Umjetničke akademije (Jurica Perharić-bisernica, Marin Bando-brač, Matija Medverec-brač i Hrvoje Nemeč-čelo) te, nakon njih, 11-članog Komornog tamburaškog ansambla UAOS-a s dirigentom Matijom Fortunom koji su izveli Hrenićevu „Simfonijsku sliku“.

Za sam kraj programa ostavljena je praižvedba velikog i strukturno iznimno zahtjevnog „Concerta grossa“ gdje su se Komornom tamburaškom ansamblu pridružili Mario Lončar na trubi, Josip Jagušić za klavirom, Štefan Đurković za timpanima te Robert Tešanović na udaraljka. Odlična skladba koja je spojila klasičnu glazbu, etno motive Slavonije, jazz, filmsku glazbu pa i ubačen dio „Ode radosti“ izmamila je veliki pljesak svih okupljenih i potvrdila Juricu kao iznimno talentiranog skladatelja pred kojim je svijetla budućnost.“

Prema novinskom članku objavljenom u Glasu Slavonije broj 30199 izdanom 17. lipnja 2016. godine, autor Darko Kovačević navodi: „U sklopu Koncertnog ciklusa grada Osijeka i Osječke glazbene srijede u zgradi Glavne straže Muzeja Slavonije Osječani su poslušali skladbe mladog kompozitora Jurice Hrenića, studenta pete godine glazbene pedagogije i polaznika kompozicije kao programa cjeloživotnog učenja na osječkoj Umjetničkoj akademiji rodom iz Koprivnice.

Predstavio se skladbama napisanima u vrijeme studija pod mentorstvom prof. Davora Bobića, a središnje djelo bio je njegov diplomski rad. Na koncertu su skladbe izvodili mladi talentirani studenti klavira Umjetničke akademije u Osijeku u klasi doc. art. Konstantina

Krasnitskog te studenti glazbene pedagogije u sklopu tamburaških ansambala. Uz njih su nastupili i profesionalni solisti Tamara Šarlija (sopran), Mario Lončar (truba), Josip Jagušić (klavir), a koncertnim ansamblom ravnao je dirigent Matija Fortuna.

- Na koncertu je izveden dio kompozicija koje su nastale tijekom mog petogodišnjeg školovanja na Umjetničkoj akademiji. Uz klavirske kompozicije puno pišem za tambure. Mislim da treba povećati tamburašku literaturu ozbiljne tamburaške glazbe. Za sada pišem za razne ansamble, uglavnom komorne, ali u planu su i veća orkestralna djela. Zahvaljujem kolegama s fakulteta te roditeljima na podršci i mentoru Bobiću te svima koji su pomogli u organiziranju ovoga koncerta - rekao je Jurica Hrenić.

O svom studentu i njegovu radu prof. Davor Bobić je rekao: “Mislim da je ovo jedan poseban dan, jer je prvi put jedan student glazbene pedagogije imao samostalnu autorsku večer. Iako nije završio srednju, nego nižu glazbenu školu, ovih pet godina bio je vrlo radišan. Sreća je raditi s takvim studentima. Zadovoljstvo je to veće što do sada ni jedan glazbenik nije završio neki umjetnički studij jednim kompozitorskim radom tako da će njegov rodni kraj dobiti vrlo mnogo njegovim povratkom. Počašćen sam da kao djelatnik Akademije takav kadar mogu i obrazovati. Uz Hrenića, koji je više puta nagrađen, i drugi naši mladi kompozitori postigli su uspjehe, pa možemo reći da je naša akademija opravdala status i da takva institucija u istočnoj Hrvatskoj može dati puno. A ja sam sretan što mogu raditi s njima”, rekao je mentor, prof. Davor Bobić.

U članku s portala SiB.hr objavljenom 16. lipnja 2016. godine uz ostalo navodi se: „Sa skladbom *Concerto Grosso za trubu, klavir, udaraljke i tamburaški orkestar, koja je sinoć praižvedena, prošao je [skladatelj] u drugi krug Međunarodnog natjecanja za skladatelje Antonina Dvořaka.*“

6. ZAKLJUČAK

Skladba *Concerto grosso* za trubu, klavir, udaraljke i tamburaški orkestar najveće je dosadašnje autorovo ostvarenje. Poštujući trostavačnu formu baroknog koncerta u skladbi su isprepleteni elementi raznih glazbenih stilova svih povijesnih razdoblja, uključujući elemente suvremene seriozne, tradicijske i suvremene zabavne glazbe. Možda i najveća specifičnost skladbe je kombinacija standardnih klasičnih solističkih i orkestralnih instrumenata s tamburaškim orkestrom sastavljenim od različitih veličina tambura. Tambura je hrvatski narodni instrument za koji se tek odnedavno piše seriozna literatura. S obzirom da su do danas tehničke i glazbene mogućnosti tambure razvile visoku razinu, autor je htio to primijeniti i proširiti zvučni spektar ubacivanjem klasičnih, tehnički još savršenijih instrumenata, te obogatiti suvremenu literaturu za tamburaške orkestre. Paralelno s tim, dionice solističkih instrumenata oprezno su pisane da prikažu razne mogućnosti svakog od njih pa time pridonose i novoj literaturi istih.

Sudeći prema navodima i kritikama iz medija može se zaključiti da je djelo na svoje dvije izvedbe u sklopu autorovog diplomskog koncerta u Osijeku 15. lipnja i Koprivnici 16. lipnja 2016. godine postiglo uspjeh i da ga je publika dobro prihvatila. Prije same izvedbe djelo je prijavljeno na Međunarodno natjecanje za skladatelje Antonina Dvořaka. Stručan žiri uvrstio ga je u deset najboljih skladbi u juniorskoj kategoriji, što je autoru omogućilo prolazak u drugi krug natjecanja koje se održava u Pragu od 25. do 29. srpnja 2016. godine.

7. LITERATURA

Odak, K. (1997). *Poznavanje glazbenih instrumenata*, drugo dopunjeno izdanje: Školska knjiga, Zagreb

Ferić, M. (2011). *Hrvatski tamburaški brevijar*, prvo izdanje: Udruga za promicanje hrvatske kulture i baštine Šokadija, Zagreb

Schönberg, A. (1982). *Fundamentals of Musical Composition*: Faber & Faber, London

<<https://en.wikipedia.org/wiki/Trumpet>>

<<https://hr.wikipedia.org/wiki/Glasovir>>

<<http://www.glas-slavonije.hr/304477/5/Skladbe-mladog-autora-Jurice-Hrenica-u-zgradi-Glavne-straze>>

<http://www.osijek031.com/osijek.php?topic_id=62955>

<<http://www.glas-slavonije.hr/304712/5/Diplomski-koncert-mladog-skladatelja>>

<<http://sib.rtl.hr/kultura/30-koncerti-kultura/18424-nastupom-jurice-hrenica-zavrsla-sezona-ogs.html>>